

Lovforslag nr. L 86. Fremsat den 27. november 1985 af justitsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven, lov om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om overførsel til andet land af retsforfølgning i straffesager

(International strafferet)

§ 1

I borgerlig straffelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 527 af 1. november 1981 som ændret senest ved lov nr. 229 af 6. juni 1985, foretages følgende ændringer:

1. I § 8, stk. 1, ophæves nr. 5-8, og i stedet indsættes:

- »5) når handlingen er omfattet af mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning, eller
- 6) når udlevering af sigtede til retsforfølgning i et andet land afslås, og handlingen, for så vidt den er foretaget inden for folkeretlig anerkendt statsområde, er strafbar efter den dér gældende lovgivning, og den efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 1 år.«

2. § 8, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. I de under stk. 1, nr. 4-6, nævnte tilfælde afgør justitsministeren, om påtale skal finde sted.«

3. I § 10 a, stk. 1, ændres ordene »lov om fuldbyrdelse af europæiske straffedomme eller« til: »den europæiske konvention om straffedommes internationale retsvirkninger eller af«.

§ 2

I lov nr. 214 af 31. maj 1963 om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v. foretages følgende ændringer:

1. I § 1 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Det samme gælder »viten«, om hvilke der i Finland eller Sverige er truffet afgørelse om fuldbyrdelse, og som

- 1) er pålagt parter eller andre under en retssag (»rättegångsviten«),
- 2) i Finland er pålagt af marknadsdomstolen eller efter anke af marknadsdomstolens afgørelse af højesteret, eller
- 3) i Sverige er pålagt af konsumentombudsmanden, næringsfrihedsombudsmanden eller marknadsdomstolen.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

2. I § 1, stk. 2, som bliver § 1, stk. 3, ændres ordene »Det samme gælder afgørelse om« til: »Det samme gælder endvidere afgørelse om«.

§ 3

I § 3, stk. 2, i lov nr. 252 af 12. juni 1975 om overførsel til andet land af retsforfølg-

ning i straffesager ændres »§ 8, stk. 1, nr. 7,«
til: »§ 8, stk. 1, nr. 5,«.

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1986.

Stk. 2. § 2 gælder kun for »viten«, der er pålagt efter lovens ikrafttræden.

§ 5

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for denne landsdel med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Stk. 2. Loven gælder ikke for Grønland, men § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for denne landsdel med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget tilsigter først og fremmest en *ændring af straffelovens bestemmelser om dansk straffemyndighed* (jurisdiktionskompetence), det vil sige de danske domstoles internationale kompetence til at behandle straffesager. Ændringen skal muliggøre, at der i større omfang end i dag kan ske retsforfølgning af personer, som opholder sig her i landet, for alvorlige forbrydelser, som de pågældende har begået i udlandet.

En gennemførelse af lovforslaget er endvidere en *forudsætning for Danmarks ratifikation af nogle internationale konventioner om tortur og terrorisme*. Det drejer sig om De forenede Nationers konventioner mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf og mod gidseltagning og om den internationale konvention om fysisk beskyttelse af nukleare materialer, som er udarbejdet i Det internationale Energiagenturs regi.

Dernæst tilsigter lovforslaget på baggrund af nordiske drøftelser en *ændring af loven om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v.* Hensigten med denne del af forslaget er at skabe mulighed for at fuldbyrde »*vitene*« (en særlig slags tvangsbøder), som i Finland eller Sverige er pålagt for overtrædelse af forbud efter den svenske eller finske markedsføringslovgivning m.v.

2. Gældende ret i Danmark og de øvrige nordiske lande.

2.1 *De gældende bestemmelser om dansk straffemyndighed*, dvs. spørgsmålet om, hvilke strafbare forhold der kan påtales her i landet, findes i straffelovens §§ 6–8. Disse regler indebærer i hovedtræk følgende:

a) Handlinger, som begås på dansk territorium, er altid undergivet dansk straffemyndighed uanset gerningsmandens nationalitet, jfr. straffelovens § 6 (*territorialprincippet*).

b) Handlinger, som begås uden for dansk territorium af en person, som er statsborger eller bosat i Danmark eller et af de andre nordiske lande, er undergivet dansk straffemyndighed efter bestemmelserne i straffelovens § 7 (*personalitetsprincippet*).

c) Handlinger, som begås uden for dansk territorium af en person, der ikke er statsborger i eller har bopæl i Danmark eller et af de andre nordiske lande, er kun undergivet dansk straffemyndighed, hvis de særlige betingelser i straffelovens § 8 er opfyldt (*real- eller beskyttelsesprincippet*).

Den gældende bestemmelse i straffelovens § 8 indebærer som nævnt, at handlinger, der er begået i udlandet, i visse tilfælde er undergivet dansk straffemyndighed, uanset hvor gerningsmanden hører hjemme. Straffelovens § 8 er udtryk for det såkaldte real- eller beskyttelsesprincip, hvorefter handlinger, som er begået i udlandet, inddrages under en anden stats straffemyndighed, når de er rettet mod interesser, som denne stat har en særlig interesse i at værne om. Udviklingen siden vedtagelsen af straffeloven i 1930 viser, at lovgivningsmagten har fundet det nødvendigt – ikke mindst af hensyn til den internationale interesse i bekæmpelsen af de alvorligste forbrydelser – at udvide kredsen af de interesser, som værnes gennem bestemmelsen i straffelovens § 8.

De handlinger, der er omfattet af den gældende § 8, er dels handlinger, der på nærmere angiven måde krænker den danske stat eller danske statsborgere (stk. 1, nr. 1–3) og dels visse forbrydelser af kvalificeret grovhed, som ved internationale konventioner, der er ratificeret af Danmark, er undergivet såkaldt universel jurisdiktionskompetence (stk. 1, nr. 4–8).

Bestemmelserne i stk. 1, nr. 4–8, er indsat successivt i straffeloven i forbindelse med dansk ratifikation af de pågældende konventioner.

Ved lov nr. 95 af 29. marts 1972 om ændring af borgerlig straffelov (Kapring af luftfartøj) indsattes således bestemmelsen i § 8, stk. 1, nr. 4 (Folketingstidende 1971–72, sp. 950, 1975, 3893 og 4187;

Tillæg A, sp. 909; Tillæg B, sp. 885 og Tillæg C, sp. 223).

Ved lov nr. 538 af 13. december 1972 om ændring af borgerlig straffelov (sabotage mod luftfartøjer m.v.) indsattes bestemmelsen i § 8, stk. 1, nr. 5, (Folketingstidende 1972-73, sp. 106, 376, 1618 og 1825; Tillæg A, sp. 337; Tillæg B, sp. 209, og Tillæg C, sp. 87).

Ved lov nr. 268 af 26. juni 1975 om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.v. og af retsplejeloven (Psykisk abnormitet, narkotikakriminalitet, beskyttelse af diplomater m.v.) indsattes bestemmelserne i § 8, stk. 1, nr. 6 og 7 (Folketingstidende 1974-75, 2. samling, sp. 650, 1940, 5986 og 6337; Tillæg A, sp. 1605; Tillæg B, sp. 817 og Tillæg C, sp. 521).

Ved lov nr. 191 af 3. maj 1978 om ændring af borgerlig straffelov (Bekæmpelse af terrorisme) indsattes bestemmelsen i § 8, stk. 1, nr. 8 (Folketingstidende 1977-78, sp. 2205, 3102, 8753 og 9369; Tillæg A, sp. 1629; Tillæg B, sp. 665 og 817, og Tillæg C, sp. 433).

2.2. *De andre nordiske landes* straffelovsbestemmelser om strafferetlig jurisdiktionskompetence er væsentlig mere vidtgående end den danske straffelovs regler.

Efter den *finske* straffelovs § 3 kan udlændinges handlinger i udlandet således altid straffes, hvis blot handlingen er strafbar på gerningsstedet, eller hvis handlingen er begået indenfor et område, hvor ingen stats lov gælder. Der kan derudover straffes for bl.a. visse terrorhandling, selvom disse ikke er strafbare på gerningsstedet.

Efter den *norske* straffelovs § 12, nr. 4, litra a, finder norsk straffelov også anvendelse på visse i loven nærmere angivne handlinger, som udlændinge har begået i udlandet. De fleste mere alvorlige forbrydelser vil således altid kunne straffes i Norge, f.eks. manddrab, voldtægt, ulovlig frihedsberøvelse, dokumentfalsk osv.

Herudover kan der efter § 12, nr. 4, litra b, straffes i tilfælde af dobbelt strafbarhed, hvis blot den skyldige har ophold i Norge.

Efter Brøttsbalkens 2. kap., 2 §, kan udlændinge, der befinder sig i riget, straffes i *Sverige* for handlinger begået uden for riget, såfremt handlingen ikke er ansvarsfri efter loven på gerningsstedet, og den svenske strafferamme overstiger fængsel i 6 måneder.

3. Konventionsmæssig forpligtelse til retsforfølgning.

3.1. Med henblik på at effektivisere bekæmpelsen af nogle af de alvorligste forbrydelser på internati-

onalt plan indeholder alle *internationale konventioner* herom fra de sidste årtier bestemmelser, som indebærer en pligt for de deltagende lande til at sikre, at gerningsmændene til de pågældende forbrydelser bliver retsforfulgt *enten* gennem *udlevering* til retsforfølgning i et andet land *eller* gennem *retsforfølgning* i den stat, hvor den pågældende opholder sig (princippet om »aut dedere aut judicare«).

Sådanne bestemmelser findes i lidt varierende udformning i de konventioner, der er nævnt i de gældende bestemmelser i straffelovens § 8, stk. 1, nr. 4-6 og 8, og er tillige optaget i De forenede Nationers konvention imod gidseltagning (artikel 5), De forenede Nationers konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (artikel 5) og i konventionen om fysisk beskyttelse af nukleare materialer (artikel 8), jfr. nærmere om konventionerne nedenfor under pkt. 4. Det må desuden forventes, at lignende bestemmelser om universel jurisdiktionskompetence fremover vil blive optaget i konventioner om bekæmpelse af forbrydelser, der som f.eks. narkotika og terrorisme betragtes som så alvorlige, at gerningsmanden, uanset hvor i verden den pågældende befinder sig, ikke bør kunne unddrage sig retsforfølgning på grund af manglende jurisdiktionskompetence i opholdslandet.

Som ovenfor nævnt er en ændring af straffelovens § 8 en nødvendig forudsætning for dansk ratifikation af konventionerne om tortur, gidseltagning og om beskyttelse af nukleare materialer. Ændringen af straffelovens § 8 ville i princippet kunne gennemføres ved en tilføjelse af ydeligere 3 numre til stk. 1, således at denne efter ændringen ville indeholde i alt 11 numre. Imod en sådan løsning taler allerede nu lovtekniske grunde. Hertil kommer det forhold, at der som ovenfor nævnt i fremtiden må forventes indgået yderligere et antal konventioner, som pålægger Danmark tilsvarende pligter med hensyn til jurisdiktionskompetence, og som derfor også ville nødvendiggøre indsættelsen af nye numre i § 8, stk. 1. Bestemmelsen, som allerede i dag kan være vanskelig at overskue, ville i givet fald få en udformning og et omfang, der ud fra et moderne lovteknisk synspunkt må forekomme helt utilfredsstillende.

Disse forhold taler derfor stærkt for at udforme nye generelle bestemmelser om universel jurisdiktionskompetence i § 8, stk. 1. Sådanne generelle bestemmelser vil gøre det muligt at erstatte flere af de gældende bestemmelser i § 8, stk. 1, og vil samtidig uden en ny ændring af § 8, stk. 1, muliggøre dansk ratifikation af fremtidige konventioner eller

F.t.l. vedr. straffeloven m.v.

andre mellemfolkelige aftaler, som indebærer en forpligtelse for Danmark til at skabe dansk jurisdiktionskompetence.

3.2. Justitsministeriet har på den baggrund fundet det hensigtsmæssigt at udforme lovforslaget således, at der i forbindelse med en ophævelse af bestemmelserne i straffelovens § 8, stk. 1, nr. 5-8, indsættes *en ny bestemmelse af generel karakter* som nr. 5. Efter bestemmelsen får Danmark herved jurisdiktionskompetence ikke alene i forhold til handlinger, der er omfattet af de *allerede ratificerede konventioner*, der er nævnt i de gældende bestemmelser i § 8, stk. 1, nr. 5-8, men også i forhold til handlinger, der er omfattet af *torturkonventionen, gidselkonventionen og konventionen vedrørende fysisk beskyttelse af nukleare materialer*.

Samtidig vil bestemmelsen som nævnt give mulighed for, at Danmark kan ratificere *fremtidige konventioner*, der indeholder tilsvarende jurisdiktionsregler, uden at det i den forbindelse hver gang bliver nødvendigt at foretage nye ændringer af straffeloven. I udformningen af bestemmelsen ligger samtidig en bemydning for regeringen til at indgå konventioner, der forudsætter sådanne jurisdiktionskompetenceregler, som indeholdes i forslaget til § 8, stk. 1. Hvorvidt folketingsrådet i forbindelse med ratifikation af kommende konventioner med universelle jurisdiktionsregler i øvrigt skal give samtykke hertil, vil navnlig bero på, om folketingsrådets medvirken i form af anden lovgivning er nødvendig, eller om de pågældende konventioner pålægger Danmark forpligtelser, som i øvrigt er af større betydning, jfr. grundlovens § 19.

4. De nye konventioners hovedindhold

Lovforslaget indebærer som nævnt, at der skabes den fornødne hjemmel for dansk ratifikation af gidselkonventionen, og lovforslaget er endvidere en forudsætning for ratifikation af torturkonventionen og konventionen vedrørende fysisk beskyttelse af nukleare materialer. Nedenfor under pkt. a-c redegøres for hovedindholdet af de nævnte konventioner og for behovet for andre lovændringer inden for justitsministeriets område i forbindelse med en dansk ratifikation af konventionerne.

a) *FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf* blev vedtaget på FN's generalforsamling den 10. december 1984. Konventionen, der træder i kraft, når den er ratificeret af 20 lande, blev undertegnet af Danmark den 4. februar 1985. Konventionen er indtil nu ikke ratificeret af nogen stat.

Spørgsmålet om dansk ratifikation af torturkonventionen forelægges samtidig med dette lovforslag for folketingsrådet af udenrigsministeren i form af et forslag til folketingsbeslutning, og de nedenstående bemærkninger begrænser sig derfor til en kort omtale af konventionen og til alene at vedrøre spørgsmålet om behovet for lovændringer inden for justitsministeriets område.

I konventionens *artikel 1* defineres tortur som enhver handling, ved hvilken stærk smerte eller lidelse, enten fysisk eller mental, forsætligt påføres af en offentlig ansat eller en anden person, som handler i embeds medfør, eller på opfordring af en sådan person eller med en sådan persons billigelse eller indvilligelse.

Efter *artikel 4* skal de deltagende stater sikre, at tortur, forsøg på at udøve tortur og medvirken til tortur er strafbare handlinger, som kan medføre en straf, som tager hensyn til handlingernes alvorlige karakter.

Herudover indeholder konventionen bestemmelser, som forpligter de deltagende stater til bl.a. at sikre, at der ikke sker udvisning, tilbagesendelse eller udlevering af udlændinge til en stat, når der er vægtige grunde til at formode, at den pågældende risikerer at blive udsat for tortur (*artikel 3*). Staterne forpligtes endvidere til at samarbejde om retsforfølgning af personer, som har udøvet tortur, dels ved at yde hinanden retshjælp, dels ved enten at udlevere personer, der har udøvet tortur til en anden deltagende stat (*artikel 8*), eller, hvis udlevering ikke kan finde sted, ved selv at retsforfølge den pågældende (*artikel 5*). Det er den sidstnævnte artikel, som fastslår det såkaldte »aut dedere aut judicare« princip, og som nødvendiggør en ændring af jurisdiktionsreglerne i straffelovens § 8, stk. 1.

Justitsministeriet har overvejet, om ratifikation af torturkonventionen vil nødvendiggøre andre ændringer af straffeloven eller anden lovgivning. Man har i den forbindelse indhentet en udtalelse om spørgsmålet fra rigsadvokaten, som bl.a. har udtalt, at sager om psykisk tortur, jfr. konventionens art. 1, ikke har foreligget til afgørelse her i landet, men at der vel må antages at være fornøden hjemmel til at pålægge en passende streng straf efter bestemmelserne i straffelovens kapitel 16, §§ 244-246, § 250, § 252, §§ 260-261 samt § 266, alt sammenholdt med straffelovens § 23. Justitsministeriet kan tiltræde rigsadvokatens vurdering og er i den forbindelse enig i, at rækkevidden af artikel 1, jfr. artikel 4, kan give anledning til en vis tvivl for så vidt angår psykisk tortur. Justitsministeriet finder dog, at psykisk tortur vil kunne

rammes af en passende streng straf efter de gældende bestemmelser i straffeloven, men at det samtidig vil være naturligt at lade straffelovrådet overveje behovet for en ændring af straffelovens §§ 244–246 med hensyn til psykisk tortur i forbindelse med rådets igangværende overvejelser om en revision af disse bestemmelser.

Justitsministeriet finder endvidere, at forpligtelsen efter konventionens artikel 3 til at undgå udvisning, tilbagesendelse eller udlevering af en person til en anden stat, hvor der er vægtige grunde til at antage, at den pågældende vil være i fare for at blive underkastet tortur, er opfyldt dels ved bestemmelserne i udlændingelovens §§ 7 og 8 om retskrav på opholdstilladelse til konventionsflytning og de-facto flytning og dels gennem reglerne i § 26, nr. 5, i udlændingeloven og § 7 i udleveringsloven.

Justitsministeriet har på denne baggrund ikke fundet anledning til med henblik på en ratifikation af torturkonventionen at foreslå andre lovændringer end ændringen af straffelovens § 8, stk. 1, med hensyn til jurisdiktionskompetence.

b) FN's konvention imod gidseltagning blev vedtaget på FN's generalforsamling den 17. december 1979. Konventionen er indtil videre tiltrådt af 27 stater og trådte i kraft den 3. juni 1983. Konventionen er medtaget som bilag til dette lovforslag.

Gidseltagning omfatter ifølge konventionens artikel 1, tilfælde, hvor en person tilfangetager eller tilbageholder en anden person (gidslet) og truer med at dræbe, legemsbeskadige eller tilbageholde gidslet med henblik på at tvinge nogen til at foretage eller undlade en handling som en udtrykkelig eller stiltiende betingelse for frigivelsen af gidslet.

Efter konventionens artikel 2 forpligtes de kontraherende stater til at fastsætte passende straffe for gidseltagning under hensyn til disse forbrydelsers alvorlige karakter.

Herudover indeholder konventionen bl.a. bestemmelser i artiklerne 5, 9, 10 og 11 om gensidig retshjælp mellem de deltagende stater og en forpligtelse svarende til forpligtelsen efter torturkonventionen til at udlevere en formodet gidseltager til en anden deltagende stat eller, hvis udlevering ikke finder sted, til selv at retsforfølge den pågældende. Det er den sidstnævnte forpligtelse, som nødvendiggør en ændring af straffelovens § 8, stk. 1, i forbindelse med dansk ratifikation af konventionen.

Justitsministeriet har overvejet, om der er behov for at foretage andre ændringer af straffeloven eller af anden lovgivning i forbindelse med en

eventuel ratifikation af konventionen. Man har ikke fundet et sådant behov, idet de gældende bestemmelser i navnlig straffeloven, retsplejeloven og udleveringsloven indeholder bestemmelser, som muliggør en opfyldelse af de forpligtelser, som Danmark vil påtage sig i forbindelse med en ratifikation af konventionen.

c) Den internationale konvention om fysisk beskyttelse af nukleare materialer, der er udarbejdet under FNs internationale atomenergi-agentur (IAEA), har været åben for undertegnelse siden 3. marts 1980. Danmark har undertegnet konventionen den 13. juni 1980 som medlem af Euratom. Spørgsmålet om dansk ratifikation overvejes for tiden i udenrigsministeriet. Konventionen træder først i kraft, når 21 stater har ratificeret den, hvilket endnu ikke er sket.

Konventionen har som sit hovedformål at hindre, at nukleare materialer til fredelig anvendelse under international transport falder i uretmæssige hænder. Konventionen forpligter i den forbindelse de deltagende stater til at fastsætte visse minimumskrav til beskyttelse af transporter af nukleart materiale samt bestemmelser om samarbejdsforpligtelser for import-, eksport- og transitlande i forbindelse med transportens gennemførelse og eventuel bortkomst af nukleart materiale.

Herudover indeholder konventionen i artikel 7 en forpligtelse for de deltagende stater til at fastsætte straffebestemmelser om visse forsætlige forhold af mere alvorlig karakter vedrørende nukleare materialer. I efterfølgende artikler findes bestemmelser om gensidig retshjælp staterne imellem og om retsforfølgning og udlevering af personer, som har gjort sig skyldig i overtrædelser af de forbrydelser, som er anført i artikel 7. I den forbindelse pålægges de deltagende stater en forpligtelse til at skabe jurisdiktion over disse forbrydelser bl.a. i tilfælde, hvor staten ikke udleverer den pågældende til retsforfølgning i en anden deltagende stat (princippet om »aut dedere aut judicare«). Den sidstnævnte forpligtelse nødvendiggør som ovenfor nævnt en ændring af straffelovens § 8, stk. 1, som foreslået.

Justitsministeriet har overvejet, om der er behov for andre ændringer i straffeloven eller andre love under justitsministeriets område i forbindelse med en eventuel ratifikation af konventionen. I den forbindelse kan rækkevidden af de forpligtelser, der i artikel 7 pålægges staterne med hensyn til kriminalisering af visse forsætlige forhold vedrørende nukleare materialer give anledning til en vis tvivl. Justitsministeriet har dog efter en samlet vurdering ikke fundet, at der er tilstrækkelig anled-

ning til at foreslå yderligere ændringer af straffeloven eller anden lovgivning under justitsministeriets område.

5. Jurisdiktionskompetence i andre tilfælde, hvor udlevering ikke gennemføres.

Der er i de senere år forekommet tilfælde, hvor der har været behov for en *videregående jurisdiktionskompetence* end den, som følger af de gældende bestemmelser i straffelovens § 8 og det i dette lovforslag indeholdte forslag til ny bestemmelse i § 8, stk. 1, nr. 5.

Behovet for en sådan kompetenceudvidelse foreligger navnlig i de tilfælde, hvor gerningsmanden til en alvorlig forbrydelse, som er begået i udlandet, pågribes i Danmark, og hvor det besluttes ikke at udlevere den pågældende til retsforfølgning i hjemlandet eller gerningslandet. I sådanne konkrete tilfælde, hvor Danmark ikke er konventionsmæssigt forpligtet til at foretage retsforfølgning, kan det være særdeles hensigtsmæssigt, at Danmark har mulighed for at retsforfølge en sådan person, som ikke udleveres til retsforfølgning i et andet land. Situationen kan f.eks. tænkes at opstå, hvis en udenlandsk statsborger har begået drab eller en anden meget alvorlig forbrydelse i sit hjemland, hvor straffen for den slags forbrydelser er dødsstraf. Efter udleveringsloven (lov nr. 249 af 9. juni 1967) gælder der en række begrænsninger i adgangen til at udlevere personer til retsforfølgning i et andet land. Der kan således bl.a. ikke ske udlevering for militære eller politiske lovovertrædelser, jfr. lovens §§ 4 og 5, og der må heller ikke ske udlevering, hvis den pågældende risikerer forfølgelse efter udleveringen, eller udlevering i øvrigt vil være uforenelig med humanitære hensyn, jfr. lovens §§ 6 og 7. Endvidere må udlevering bl.a. kun ske på vilkår, at dødsstraf ikke må fuldbyrdes for den pågældende handling, jfr. lovens § 10.

I den ovenfor beskrevne situation kan resultatet derfor blive, at Danmark ikke vil udlevere den pågældende til retsforfølgning i hjemlandet, og at der ikke er hjemmel i straffelovens §§ 6-8 til at retsforfølge den pågældende her i landet. Hvis forbrydelsen er begået i lande, som Danmark traditionelt har en nær tilknytning til, kan der forekomme situationer, hvor det vil virke stødende på den almindelige retsfølelse, hvis en sådan person ikke kan retsforfølges her i landet på grund af manglende jurisdiktionskompetence.

Det foreslås på den baggrund, at der som en *ny bestemmelse i § 8, stk. 1, nr. 6*, indsættes en regel, som supplerer bestemmelsen i nr. 5 om konventionsmæssig forpligtelse til at skabe jurisdiktions-

kompetence, således at der også i tilfælde, hvor der ikke er nogen konventionsmæssig forpligtelse hertil, bliver mulighed for at foretage retsforfølgning i Danmark af handlinger, der er begået i udlandet af udlændinge.

Det er efter forslaget for det første en betingelse for dansk jurisdiktionskompetence, at der er tale om en handling, som efter dansk ret kan medføre *højere straf end fængsel i 1 år*. Denne betingelse har direkte tilknytning til kravet i udleveringsloven om, at der normalt kun kan ske udlevering vedrørende forbrydelser, der efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 1 år.

Der er for det andet efter forslaget en betingelse for jurisdiktionskompetencen, at *udlevering* af den sigtede til retsforfølgning i et andet land *er afslået*. Justitsministeriet har overvejet, om der herudover kunne være behov for at have dansk jurisdiktionskompetence i tilfælde, hvor udlevering af andre særlige grunde ikke gennemføres. Sådanne særlige grunde kunne navnlig foreligge i tilfælde, hvor udleveringsbegæring ikke fremsættes af et andet land, og hvor det efter de foreliggende omstændigheder må antages, at baggrunden for, at udleveringsbegæringen ikke fremsættes, er, at Danmark i givet fald ikke ville imødekomme en sådan begæring. Da det imidlertid i visse tilfælde vil kunne give anledning til konkrete vanskeligheder for både anklagemyndigheden og domstolene at vurdere, om der foreligger dansk jurisdiktionskompetence efter en sådan bestemmelse, har justitsministeriet afstået fra at stille forslag herom.

Justitsministeriet har således fundet det rigtigst, at begrænse dansk jurisdiktionskompetence til sådanne tilfælde, hvor en anden stat ved at fremsætte en anmodning om udlevering har vist en interesse i at gennemføre en straffesag mod den pågældende, men hvor dette hindres, fordi udlevering fra Danmark afslås. I disse situationer vil der efter justitsministeriets opfattelse efter omstændighederne kunne være en væsentlig dansk interesse i at gennemføre retsforfølgning her i landet, idet alternativet til en udlevering ellers ville være at sætte den pågældende på fri fod uden retsforfølgning.

Grunden til, at udlevering nægtes, kan f.eks. være, at der er tale om en militær eller en politisk forbrydelse, jfr. udleveringslovens §§ 4 og 5, eller at forbrydelsen i det land, hvor den er begået, kan medføre dødsstraf. Under sådanne omstændigheder kan det som ovenfor beskrevet i visse tilfælde forekomme mindre rimeligt, at den pågældende må sættes på fri fod, fordi der ikke er mulighed for at retsforfølge ham eller hende her i landet.

Om bestemmelsen i øvrigt henvises til de specielle bemærkninger nedenfor.

6. Påtaleregler

De foreslåede bestemmelser i nr. 5 og 6 om en udvidelse af den danske jurisdiktionskompetence indebærer *ikke* nogen *pligt* til at rejse tiltale her i landet, men *alene* en *mulighed* herfor. Konsekvensen af, at en forbrydelse er undergivet dansk jurisdiktionskompetence, vil alene være, at der efter de almindelige regler i retsplejeloven skal træffes bestemmelse om, hvorvidt tiltale bør rejses. Det vil således meget vel kunne tænkes, at en sag må henlægges på bevisets stilling, fordi det ikke er muligt at skaffe tilstrækkelige beviser fra udlandet.

Afgørelsen om, hvorvidt påtale af den pågældende forbrydelse skal finde sted, skal efter forslaget træffes af justitsministeren. Også efter den gældende bestemmelse i § 8, stk. 3, er det justitsministeren, der i forbindelse med sager, der opstår på baggrund af mellemfolkelige forpligtelser, afgør, om påtale skal finde sted. Der vil i den forbindelse kunne tages hensyn ikke alene til behovet og muligheden for at gennemføre en straffesag her i landet, men også til sagens folkeretlige aspekter og forholdet til andre implicerede stater.

7. Fuldbyrdselsens af finske og svenske »viten«

Lovforslagets § 2 indeholder et forslag til en ændring i § 1, stk. 1, i lov nr. 214 af 31. maj 1963 om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdselse af straf m.v. Hensigten med forslaget – der er resultatet af fællesnordiske drøftelser – er at gøre det muligt her i landet at fuldbyrde »viten« (en særlig slags tvangsbøder), som i Finland eller Sverige pålægges for overtrædelse af forbud efter markedsføringslovgivningen m.m.

Efter den gældende fællesnordiske lovgivning om fuldbyrdselse af straf m.v. kan bødestraf, der er pålagt i et af de øvrige nordiske lande, fuldbyrdes her i landet, ligesom bødestraf idømt her i landet kan fuldbyrdes i de andre nordiske lande.

I den gældende lov er der imidlertid alene hjemmel til fuldbyrdselse i Danmark af egentlige bøder idømt som sanktion for en strafbar lovovertrædelse og til fuldbyrdselse af procesbøder (de såkaldte »rättegångsviten«) efter svensk ret. Fuldbyrdselsen af tvangsbøder, herunder andre former for »viten« end »rättegångsviten«, er derimod ikke omfattet af samarbejdet.

En udvidelse af det nordiske samarbejde om straffuldbyrdselse til også at omfatte »viten« efter svensk og finsk markedsføringslovgivning m.m.

forudsætter således en ændring af den fællesnordiske lovgivning.

I finsk og svensk ret har man valgt »vitesinstittet« som middel til at gennemtvinge reglerne i bl.a. markedsføringsloven, konkurrenceloven, og lovene om aftalevilkår i henholdsvis forbrugerforhold og mellem næringsdrivende. Marknadsdomstolen, der både i Finland og Sverige er en administrativ instans, kan udfærdige forbud eller påbud over for en næringsdrivende for at sikre, at den pågældende følger de for markedet gældende normer. Forbudet forenes med »vite«, medmindre dette af særlige grunde ikke anses for nødvendigt.

I sager, som ikke er af større vigtighed, kan konsumentombudsmanden efter de svenske love om aftalevilkår i henholdsvis forbrugerforhold og mellem næringsdrivende og efter markedsføringsloven selv udfærdige forbuds- eller informationsforelæg med tilhørende »vite«, som, hvis de vedtages af den næringsdrivende, har samme retsvirkning som forbud eller påbud meddelt af marknadsdomstolen. Efter en tilsvarende regel i konkurrenceloven kan »viten« pålægges af den svenske næringsfrihedsombudsmand.

En pålagt »vite« skal kun betales, hvis forbudet eller pålægget, som er knyttet til »viten«, ikke efterkommes. Viten skal »utdömas«, før den kan fuldbyrdes.

Den pålagte »vite« »utdömas« i Sverige af »almän« domstol. Retten kan i forbindelse med udmålingen af »viten« foretage en fuldstændig prøvelse af marknadsdomstolens afgørelse, også for så vidt angår det af marknadsdomstolen udøvede skøn, ligesom der ved fastsættelsen af »vitens« størrelse tages hensyn til, i hvilket omfang en krænkelse af forbudet kan bebrejdes den pågældende næringsdrivende, og om han senere har efterkommet marknadsdomstolens afgørelse.

I Finland kan marknadsdomstolen selv »utdöma« forelagte »viten«. Marknadsdomstolens afgørelse kan appelleres til den finske højestret.

Fra svensk side har man i forbindelse med drøftelser mellem de nordiske justitsministerier fremhævet, at den svenske marknadsdomstol i visse tilfælde har afstået fra at forene et i henhold til markedsføringslagen nedlagt »förbud« over for andre nordiske virksomheder med »vite«. Det er den svenske opfattelse, at denne praksis skyldes, at der efter de gældende regler ikke består nogen mulighed for at inddrive en senere »utdömt« »vite«, såfremt virksomheden ikke har formueværdier i Sverige. Der er efter de gældende svenske regler ikke mulighed for i stedet at idømme bøde, hvis forbudet overtrædes.

Efter justitsministeriets opfattelse har »viteinstuttet« inden for finsk og svensk markedsføringslovgivning så væsentlige lighedspunkter med den strafferetlige bødesanktion, at der ikke er afgørende betænkeligheder ved at følge de finske og svenske ønsker om at inddrage »viten« inden for dette specifikke lovgivningsområde i det nordiske samarbejde om fuldbyrdelse af straf. Der må herved også henses til, at det tilsvarende danske lovgivningsområde er sanktioneret ved almindelig bøde, og at disse bøder vil kunne fuldbyrdes i de andre nordiske lande. Justitsministeriet har på den baggrund fundet det naturligt at foreslå en udvidelse af det nordiske samarbejde vedrørende fuldbyrdelse af straf til også at omfatte »utdömda« finske og svenske »viten«.

8. Hørte myndigheder

Justitsministeriet har indhentet udtalelser over lovforslaget fra præsidenterne fra østre og vestre landsret, præsidenterne for Københavns byret og for retterne i Århus, Odense og Ålborg, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, rigsadvokaten, rigspolitichefen, foreningen af politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Dansk kriminalpolitiforening, Dansk politiforbund, Advokatrådet samt udenrigsministeriet.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget skønnes ikke at medføre væsentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Forslaget indebærer, at de gældende bestemmelser i straffelovens § 8, stk. 1, nr. 5–8, ophæves og erstattes af to nye generelle bestemmelser om strafretlig jurisdiktionskompetence.

Bestemmelsen i nr. 5 medfører, at der i fremtiden vil være dansk jurisdiktionskompetence, altså mulighed for at gennemføre retsforfølgning her i landet, såfremt den kriminelle handling er omfattet af en mellemfolkelig overenskomst, som forpligter Danmark til at foretage retsforfølgningen. Som anført i de almindelige bemærkninger, pkt. 3, imødekommer bestemmelserne de forpligtelser til at gennemføre retsforfølgning, som følger dels af de konventioner, som er anført i de gældende bestemmelser i § 8, stk. 1, nr. 5–8, dels af FN's konventioner om tortur og gidseltagning og konventionen om beskyttelse af nukleare materialer. Endelig

giver bestemmelsen mulighed for fremtidig dansk tilslutning til nye konventioner, som pålægger Danmark en forpligtelse til at gennemføre retsforfølgning.

Ved bestemmelsen i nr. 6 skabes der dansk jurisdiktionskompetence i tilfælde, hvor den kriminelle handling her i landet kan medføre højere straf end fængsel i 1 år, og udlevering af den sigtede til retsforfølgning i et andet land afslås. Som anført ovenfor i de almindelige bemærkninger, pkt. 5, har justitsministeriet i den forbindelse fundet det rigtigst at begrænse den danske jurisdiktionskompetence til tilfælde, hvor et andet land har fremsat en begæring om udlevering, som Danmark har afslået.

Det er efter forslaget til § 8, stk. 1, nr. 6, endvidere en betingelse, at den pågældende handling er strafbar ikke blot her i landet, men også i det land, hvor den blev foretaget (princippet om dobbelt strafbarhed). Efter justitsministeriets opfattelse er det rigtigst at begrænse den danske jurisdiktionskompetence efter den foreslåede nye bestemmelse i nr. 6 til sådanne kvalificerede tilfælde, idet der næppe vil bestå nogen dansk interesse i at gennemføre retsforfølgning af andre sager, hvor det udleveringsbegærende lands – typisk hjemlandets – kompetence alene støtter sig på ekstraterritorial kompetence uden at anvende princippet om dobbelt strafbarhed i forhold til gerningslandet. En tilsvarende betingelse om dobbelt strafbarhed findes i straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2, om dansk jurisdiktionskompetence over for lovovertrædelser, som begås af danske i udlandet. Er handlingen begået uden for folkeretlig anerkendt statsområde, kan der dog naturligvis ikke stilles noget krav om dobbelt kriminalisering af handlingen.

Til nr. 2

Efter forslaget til ny affattelse af straffelovens § 8, stk. 3, er det justitsministeren, som i de i § 8, stk. 1, nr. 4–6, nævnte tilfælde, afgør, om påtale skal finde sted.

Der henvises i øvrigt til det, som er anført i de almindelige bemærkninger, pkt. 6.

Til nr. 3

Forslaget er en konsekvens af det samtidig fremsatte forslag til lov om international fuldbyrdelse af straf m.v., hvorved lov om fuldbyrdelse af

europæiske straffedomme foreslås ophævet.

Til § 2

Til nr. 1

Efter forslaget udvides det nordiske samarbejde angående fuldbyrdelse af straf, idet der ved en ændring af lov nr. 214 af 31. maj 1963 om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v. skabes mulighed for her i landet at fuldbyrde »utdömda viten«, som er pålagt i forbindelse med forbud eller påbud givet af den finske eller svenske marknadsdomstol eller af den svenske konsumentombudsmand eller næringsfrihedsombudsmand.

De såkaldte »rättegångsviten« anses allerede for omfattet af den gældende lovs § 1, men det er for at udelukke enhver tvivl herom fundet rigtigst i forbindelse med ændringen af lovens § 1, at indsætte en udtrykkelig bestemmelse herom i § 1, stk. 2, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til det, som er anført i de almindelige bemærkninger, pkt. 7.

Til nr. 2

Ændringen er af redaktionel karakter.

Til § 3

Ændringen, der er af redaktionel karakter, er nødvendiggjort af ophævelsen af straffelovens § 8, stk. 1, nr. 7, jfr. dette lovforslags § 1.

Til § 4

Ikrafttrædelsestidspunktet er efter *stk. 1* fastsat til den 1. juli 1986.

I *stk. 2* er det præciseret, at kun »viten«, der er pålagt efter lovens ikrafttræden, vil kunne fuldbyrdes her i landet. Det gælder dog naturligvis ikke de »rättegångsviten«, som allerede anses omfattet af den gældende lov, men som af redaktionelle grunde er medtaget i dette lovforslags § 3.

Til § 5

Bestemmelsen regulerer spørgsmålet om lovens gyldighed på Færøerne og Grønland.

Bilag 1

Oversættelse

International Convention against the Taking of Hostages

The States Parties to this Convention,

Having in mind the purposes and principles of the Charter of the United Nations concerning the maintenance of international peace and security and the promotion of friendly relations and co-operation among States,

Recognizing, in particular, that everyone has the right to life, liberty and security of person, as set out in the Universal Declaration of Human Rights and the International Covenant on Civil and Political Rights,

Reaffirming the principle of equal rights and self-determination of peoples as enshrined in the Charter of the United Nations and the Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations, as well as in other relevant resolutions of the General Assembly,

Considering that the taking of hostages is an offence of grave concern to the international community and that, in accordance with the provisions of this Convention, any person committing an act of taking of hostages shall be either prosecuted or extradited,

Being convinced that it is urgently necessary to develop international co-operation between States in devising and adopting effective measures for the prevention, prosecution and punishment of all acts of taking of hostages as manifestations of international terrorism,

Have agreed as follows:

Article 1

1. Any person who seizes or detains and threatens to kill, to injure or to continue to detain another person (hereinafter referred to as the "hostage") in order to compel a third party, namely, a State, an international inter-governmental organization, a natural or ju-

International konvention imod gidselstagning

De i denne konvention deltagende stater som

har opmærksomheden henvendt på de i De forenede Nationers pagt fastlagte formål og principper med hensyn til opretholdelsen af international fred og sikkerhed og fremme af venskabelige forbindelser og samarbejde mellem staterne,

især anerkender, at enhver ifølge verdenserklæringen om menneskerettigheder og den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder har ret til liv, frihed og personlig sikkerhed,

på ny bekræfter princippet om folkenes ligestret og selvbestemmelsesret, således som dette er nedfældet i De forenede Nationers pagt og i erklæringen om folkeretlige principper vedrørende venskabelige forbindelser og samarbejde mellem staterne i overensstemmelse med De forenede Nationers pagt såvel som i andre relevante generalforsamlingsresolutioner,

tager i betragtning, at gidseltagning er en forbrydelse, der giver det internationale samfund anledning til alvorlig bekymring, og at enhver person, der foretager gidseltagning, enten skal retsforfølges eller udleveres i overensstemmelse med denne konventions bestemmelser,

er overbevist om, at det er påtrængende nødvendigt at udvikle internationalt samarbejde mellem staterne med henblik på at finde frem til og vedtage effektive forholdsregler for at forhindre, retsforfølge og straffe alle former for gidseltagning som udslag af international terrorisme,

er blevet enige om følgende:

Artikel 1

1. Enhver person, som tilfangetager eller tilbageholder en anden person og truer med at dræbe, legemsbeskadige eller fortsat at tilbageholde denne (i det følgende benævnt »gidslet«) med henblik på at tvinge tredje-part, dvs. en stat, en international interguver-

ridical person; or a group of persons; to do or abstain from doing any act as an explicit or implicit condition for the release of the hostage commits the offence of taking of hostages ("hostage-taking") within the meaning of this Convention.

2. Any person who:

(a) Attempts to commit an act of hostage-taking, or

(b) Participates as an accomplice of anyone who commits or attempts to commit an act of hostage-taking

likewise commits an offence for the purposes of this Convention.

Article 2

Each State Party shall make the offences set forth in article 1 punishable by appropriate penalties which take into account the grave nature of those offences.

Article 3

1. The State Party in the territory of which the hostage is held by the offender shall take all measures it considers appropriate to ease the situation of the hostage, in particular, to secure his release and, after his release, to facilitate, when relevant, his departure.

2. If any object which the offender has obtained as a result of the taking of hostages comes into the custody of a State Party, that State Party shall return it as soon as possible to the hostage or the third party referred to in article 1, as the case may be, or to the appropriate authorities thereof.

Article 4

States Parties shall co-operate in the prevention of the offences set forth in article 1, particularly by:

(a) Taking all practicable measures to prevent preparations in their respective territories for the commission of those offences within or outside their territories, including measures to prohibit in their territories illegal activities of persons, groups and organizations that encourage, instigate, organize or engage in the perpetration of acts of taking of hostages;

nemental organisation, en fysisk eller juridisk person eller en gruppe personer til at foretage eller undlade at foretage nogen handling som en udtrykkelig eller stiltiende betingelse for frigivelsen af gidslet, begår den forbrydelse at tage gidsler («gidseltagning») i denne konventions forstand.

2. Enhver person, som

a) forsøger at foretage gidseltagning eller

b) medvirker til, at andre foretager eller forsøger at foretage gidseltagning,

begår ligeledes en forbrydelse, som falder ind under denne konvention.

Artikel 2

Enhver kontraherende stat skal for de i art. 1 omhandlede forbrydelser fastsætte passende straffe under hensyntagen til disse forbrydelsers alvorlige karakter.

Artikel 3

1. Den kontraherende stat, på hvis område gidslet tilbageholdes af gerningsmanden, skal træffe alle foranstaltninger, som den anser for hensigtsmæssige for at lette gidslets forhold, især for at sikre hans frigivelse og efter frigivelsen om fornødent at lette hans afrejse.

2. Hvis nogen genstand, som gerningsmanden er kommet i besiddelse af som følge af gidseltagningen, kommer i en kontraherende stats varetægt, skal denne kontraherende stat snarest muligt tilbagegive den til gidslet eller efter omstændighederne til den i art. 1 nævnte tredjepart eller til denne tredjeparts kompetente myndigheder.

Artikel 4

De deltagende stater skal samarbejde med henblik på forebyggelse af de i art. 1 nævnte forbrydelser, navnlig ved:

a) at træffe alle praktisk gennemførlige foranstaltninger til at forhindre, at der på deres respektive områder træffes forberedelser til at begå nogen af de nævnte forbrydelser inden for eller uden for deres områder, herunder foranstaltninger til at forbyde, at der på deres områder udøves ulovlig virksomhed af personer, grupper og organisationer, der opmuntrer til, an-

(b) Exchanging information and co-ordinating the taking of administrative and other measures as appropriate to prevent the commission of those offences.

Article 5

1. Each State Party shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over any of the offences set forth in article 1 which are committed:

(a) In its territory or on board a ship or aircraft registered in that State;

(b) By any of its nationals or, if that State considers it appropriate, by those stateless persons who have their habitual residence in its territory;

(c) In order to compel that State to do or abstain from doing any act; or

(d) With respect to a hostage who is a national of that State, if that State considers it appropriate.

2. Each State Party shall likewise take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences set forth in article 1 in cases where the alleged offender is present in its territory and it does not extradite him to any of the States mentioned in paragraph 1 of this article.

3. This Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised in accordance with internal law.

Article 6

1. Upon being satisfied that the circumstances so warrant, any State Party in the territory of which the alleged offender is present shall, in accordance with its laws, take him into custody or take other measures to ensure his presence for such time as is necessary to enable any criminal or extradition proceedings to be instituted. That State Party shall immediately make a preliminary inquiry into the facts.

2. The custody or other measures referred to in paragraph 1 of this article shall be notified without delay directly or through the

stifter, organiserer eller deltager i gidseltagning;

b) at udveksle oplysninger og samordne gennemførelsen af administrative og andre foranstaltninger, som er egnede til at forhindre begåelse af sådanne forbrydelser.

Artikel 5

1. Enhver kontraherende stat skal træffe sådanne foranstaltninger, som måtte være nødvendige for at udøve jurisdiktion over for forbrydelser af den i art. 1 nævnte art, som begås

a) på dens område eller om bord på et skib eller luftfartøj, der er registreret i den pågældende stat;

b) af nogen af dens statsborgere eller, hvis den pågældende stat anser det for hensigtsmæssigt, af statsløse personer, der har fast bopæl på dens område;

c) med henblik på at tvinge den pågældende stat til at foretage eller undlade at foretage nogen handling; eller

d) over for et gidsel, som er statsborger i den pågældende stat, dersom denne stat anser det for hensigtsmæssigt.

2. Enhver kontraherende stat skal endvidere træffe sådanne foranstaltninger, som måtte være nødvendige for at udøve jurisdiktion over for de i art. 1 nævnte forbrydelser, hvis den formodede gerningsmand befinder sig inden for dens område, og staten ikke udleverer ham til en af de i stk. 1 nævnte stater.

3. Konventionen udelukker ikke strafferetlig jurisdiktion, udøvet i overensstemmelse med national lovgivning.

Artikel 6

1. Når betingelserne herfor er til stede, skal enhver kontraherende stat, inden for hvis område den formodede gerningsmand befinder sig, i overensstemmelse med sin lovgivning tage ham i forvaring eller træffe andre foranstaltninger for at sikre hans tilstedeværelse, så længe som det er nødvendigt for, at der kan indledes strafforfølgning eller tages skridt til udlevering. Den pågældende stat skal straks iværksætte en foreløbig undersøgelse af sagens omstændigheder.

2. Om forvaring eller andre af de i stk. 1 nævnte foranstaltninger skal der uden ophold gives underretning direkte eller gennem

Secretary-General of the United Nations to:

(a) The State where the offence was committed;

(b) The State against which compulsion has been directed or attempted;

(c) The State of which the natural or juridical person against whom compulsion has been directed or attempted is a national ;

(d) The State of which the hostage is a national or in the territory of which he has his habitual residence;

(e) The State of which the alleged offender is a national or, if he is a stateless person, in the territory of which he has his habitual residence;

(f) The international intergovernmental organization against which compulsion has been directed or attempted;

(g) All other States concerned.

3. Any person regarding whom the measures referred to in paragraph 1 of this article are being taken shall be entitled:

(a) To communicate without delay with the nearest appropriate representative of the State of which he is a national or which is otherwise entitled to establish such communication or, if he is a stateless person, the State in the territory of which he has his habitual residence;

(b) To be visited by a representative of that State.

4. The rights referred to in paragraph 3 of this article shall be exercised in conformity with the laws and regulations of the State in the territory of which the alleged offender is present, subject to the proviso, however, that the said laws and regulations must enable full effect to be given to the purposes for which the rights accorded under paragraph 3 of this article are intended.

5. The provisions of paragraphs 3 and 4 of this article shall be without prejudice to the right of any State Party having a claim to jurisdiction in accordance with paragraph 1 (b) of article 5 to invite the International Committee of the Red Cross to communicate with and visit the alleged offender.

6. The State which makes the preliminary inquiry contemplated in paragraph 1 of this article shall promptly report its findings to

De forenede Nationers generalsekretær til:

a) den stat, i hvilken forbrydelsen er blevet begået;

b) den stat, over for hvilken tvang har været anvendt eller forsøgt anvendt;

c) den stat, hvori den fysiske eller juridiske person, over for hvem tvang har været anvendt eller forsøgt anvendt, er statsborger;

d) den stat, hvori gidslet er statsborger, eller på hvis område han har fast bopæl;

e) den stat, hvori den formodede gerningsmand er statsborger, eller, hvis han er statsløs, på hvis område han har fast bopæl;

f) den internationale intergouvernementale organisation, over for hvilken tvang har været anvendt eller forsøgt anvendt;

g) alle andre berørte stater.

3. Enhver person, over for hvem de i stk. 1 nævnte foranstaltninger træffes, har ret til:

a) uden ophold at komme i forbindelse med den nærmeste repræsentant for den stat, hvori han er statsborger, eller som af andre grunde er beføjet til at oprette sådan forbindelse, eller, hvis han er statsløs, den stat, på hvis område han har fast bopæl;

b) at modtage besøg af en repræsentant for den pågældende stat.

4. De i stk. 3 nævnte rettigheder skal udøves i overensstemmelse med gældende love og bestemmelser i den stat, på hvis område den formodede gerningsmand befinder sig, dog under forudsætning af, at de pågældende love og bestemmelser i fuldt omfang gør det muligt at tilgodese formålet med de rettigheder, der tilstås i medfør af stk. 3.

5. Bestemmelserne i stk. 3 og 4 er uden præjudice for den ret, som enhver kontraherende stat, der har krav på at udøve jurisdiktion i overensstemmelse med art. 5, stk. 1 (b), har til at anmode Den Internationale Røde Kors-Komité om at sætte sig i forbindelse med og besøge den formodede gerningsmand.

6. Den stat, der iværksætter den foreløbige undersøgelse, som forudses i stk. 1, skal omgående give meddelelse om udfaldet deraf til

the States or organization referred to in paragraph 2 of this article and indicate whether it intends to exercise jurisdiction.

Article 7

The State Party where the alleged offender is prosecuted shall, in accordance with its laws, communicate the final outcome of the proceedings to the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit the information to the other States concerned and the international intergovernmental organizations concerned.

Article 8

1. The State Party in the territory of which the alleged offender is found shall, if it does not extradite him, be obliged, without exception whatsoever and whether or not the offence was committed in its territory, to submit the case to its competent authorities for the purpose of prosecution, through proceedings in accordance with the laws of that State. Those authorities shall take their decision in the same manner as in the case of any ordinary offence of a grave nature under the law of that State.

2. Any person regarding whom proceedings are being carried out in connexion with any of the offences set forth in article 1 shall be guaranteed fair treatment at all stages of the proceedings, including enjoyment of all the rights and guarantees provided by the law of the State in the territory of which he is present.

Article 9

1. A request for the extradition of an alleged offender, pursuant to this Convention, shall not be granted if the requested state Party has substantial grounds for believing:

(a) That the request for extradition for an offence set forth in article 1 has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of his race, religion, nationality, ethnic origin or political opinion; or

(b) That the person's position may be prejudiced:

de stater eller den organisation, der omhandles i stk. 2, og tilkendegive, hvorvidt den agter at udøve jurisdiktion.

Artikel 7

Den kontraherende stat, i hvilken den formodede gerningsmand retsforfølges, skal i overensstemmelse med sin lovgivning give meddelelse om sagens endelige udfald til De forenede Nationers generalsekretær, som skal videresende oplysningerne til andre berørte stater og de berørte internationale intergouvernementale organisationer.

Artikel 8

1. Den kontraherende stat, inden for hvis område den formodede gerningsmand findes, skal, hvis den ikke udleverer ham, uden nogen som helst undtagelse, og uanset om forbrydelsen er begået på dens eget område eller ej, overgive sagen til sine kompetente myndigheder med henblik på retsforfølgning i overensstemmelse med dens egen lovgivning. Disse myndigheder skal træffe deres afgørelse efter samme retningslinjer, som i henhold til statens lovgivning anvendes ved enhver anden lovovertrædelse af alvorlig karakter.

2. Enhver, der retsforfølges for nogen af de i art. 1 nævnte forbrydelser, skal sikres en retfærdig behandling på ethvert stadium i retssagen, herunder nydelsen af alle de rettigheder og garantier, som er fastsat i lovgivningen i den stat, på hvis område han befinder sig.

Artikel 9

1. En begæring om udlevering af en formodet gerningsmand i medfør af denne konvention skal ikke imødekommes, hvis den kontraherende stat, begæringen rettes til, har vægtige grunde til at antage:

a) at begæringen om udlevering for en forbrydelse som nævnt i art. 1 er fremsat med det formål at tiltale eller straffe en person på grund af hans race, religion, nationalitet, etniske oprindelse eller politiske overbevisning; eller

b) at den pågældendes stilling kan blive præjudiceret:

(i) For any of the reasons mentioned in subparagraph (a) of this paragraph, or

(ii) For the reason that communication with him by the appropriate authorities of the State entitled to exercise rights of protection cannot be effected.

2. With respect to the offences as defined in this Convention, the provisions of all extradition treaties and arrangements applicable between States Parties are modified as between States Parties to the extent that they are incompatible with this Convention.

Article 10

1. The offences set forth in article 1 shall be deemed to be included as extraditable offences in any extradition treaty existing between States Parties. States Parties undertake to include such offences as extraditable offences in every extradition treaty to be concluded between them.

2. If a State Party which makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another State Party with which it has no extradition treaty, the requested State may at its option consider this Convention as the legal basis for extradition in respect of the offences set forth in article 1. Extradition shall be subject to the other conditions provided by the law of the requested State.

3. States Parties which do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize the offences set forth in article 1 as extraditable offences between themselves, subject to the conditions provided by the law of the requested State.

4. The offences set forth in article 1 shall be treated, for the purpose of extradition between States Parties, as if they had been committed not only in the place in which they occurred but also in the territories of the States required to establish their jurisdiction in accordance with paragraph 1 of article 5.

(i) af nogen af de årsager, der er nævnt i litra (a), eller

(ii) på grund af, at de kompetente myndigheder i den stat, der har ret til at yde ham beskyttelse, ikke kan komme i forbindelse med ham.

2. Bestemmelserne indeholdt i de mellem de kontraherende stater gældende traktater og aftaler om udlevering ændres mellem disse stater i det omfang, disse bestemmelser vedrører de forbrydelser, der er fastlagt i denne konvention og er uforenelige med denne.

Artikel 10

1. De i art. 1 nævnte forbrydelser skal i enhver udleveringstraktat mellem de kontraherende stater anses for omfattet af de forbrydelser, der ifølge en sådan traktat kan medføre udlevering. De kontraherende stater forpligter sig til i enhver udleveringstraktat, de indgår med hinanden, at optage forbrydelserne blandt de forbrydelser, der kan medføre udlevering.

2. Hvis en kontraherende stat, som kun foretager udlevering på grundlag af en traktat herom, modtager en anmodning om udlevering fra en anden kontraherende stat, med hvilken den ikke har indgået udleveringstraktat, kan den stat, der modtager anmodningen, betragte denne konvention som det retlige grundlag for udlevering med hensyn til de i art. 1 nævnte forbrydelser. For udleveringen gælder i øvrigt de bestemmelser, der er fastsat i den anmodede stats lovgivning.

3. Kontraherende stater, som ikke gør udlevering betinget af, at der består en traktat herom, skal gensidigt anse de i art. 1 nævnte forbrydelser som sådanne forbrydelser, der kan medføre udlevering i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat i den anmodede stats lovgivning.

4. For så vidt angår udlevering mellem de kontraherende stater skal de i art. 1 nævnte forbrydelser anses som begået ikke blot dér, hvor de fandt sted, men også i de stater, som ifølge art. 5, stk. 1, skal kunne udøve jurisdiktion over for forbrydelserne.

Article 11

1. States Parties shall afford one another the greatest measure of assistance in connexion with criminal proceedings brought in respect of the offences set forth in article 1, including the supply of all evidence at their disposal necessary for the proceedings.

2. The provisions of paragraph 1 of this article shall not affect obligations concerning mutual judicial assistance embodied in any other treaty.

Article 12

In so far as the Geneva Conventions of 1949 for the protection of war victims or the Protocols Additional to those Conventions are applicable to a particular act of hostage-taking, and in so far as States Parties to this Convention are bound under those Conventions to prosecute or hand over the hostage-taker, the present Convention shall not apply to an act of hostage-taking committed in the course of armed conflicts as defined in the Geneva Conventions of 1949 and the Protocols thereto, including armed conflicts mentioned in article 1, paragraph 4, of Additional Protocol I of 1977, in which peoples are fighting against colonial domination and alien occupation and against racist régimes in the exercise of their right of self-determination, as enshrined in the Charter of the United Nations and the Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations.

Article 13

This Convention shall not apply where the offence is committed within a single State, the hostage and the alleged offender are nationals of that State and the alleged offender is found in the territory of that State.

Article 14

Nothing in this Convention shall be construed as justifying the violation of the territorial integrity or political independence of a State in contravention of the Charter of the United Nations.

Artikel 11

1. De kontraherende stater skal yde hinanden størst mulig bistand i forbindelse med retsforfølgning i anledning af de forbrydelser, der er nævnt i art. 1, herunder udlevere alt for dem foreliggende bevismateriale, som er nødvendigt for retssagen.

2. Bestemmelserne i stk. 1 påvirker ikke forpligtelser om gensidig retshjælp i henhold til andre traktater.

Artikel 12

I det omfang Genève-konventionerne af 1949 om beskyttelse af krigens ofre eller tilfølgelsesprotokollerne til disse konventioner er anvendelige på et særligt tilfælde af gidseltagning, og i det omfang, stater, som er deltagere i denne konvention, ifølge nævnte konventioner er forpligtet til at retsforfølge eller udlevere gidseltageren, finder nærværende konvention ikke anvendelse på gidseltagning, der er begået under væbnede konflikter, således som disse er defineret i Genève-konventionerne af 1949 og protokollerne dertil, herunder de i art. 1, stk. 4, i tilfølgelsesprotokol I af 1977 omhandlede væbnede konflikter, hvorunder folk kæmper mod kolonihærdømme og fremmed besættelse og imod racistiske regimer i udøvelsen af deres ret til selvbestemmelse, således som den er nedfældet i De forenede Nationers pagt og i deklARATIONEN om folkeretlige principper vedrørende venskabelige forbindelser og samarbejde mellem stater i overensstemmelse med De forenede Nationers pagt.

Artikel 13

Denne konvention finder ikke anvendelse i tilfælde, hvor forbrydelsen er begået inden for en enkelt stat, hvori gidslet og den formodede gerningsmand er statsborgere, og på hvis område den formodede gerningsmand befinder sig.

Artikel 14

Intet i denne konvention kan fortolkes som retfærdiggørende en krænkelse af en stats territoriale integritet eller politiske uafhængighed i strid med De forenede Nationers pagt.

Article 15

The provisions of this Convention shall not affect the application of the Treaties on Asylum, in force at the date of the adoption of this Convention, as between the States which are parties to those Treaties; but a State Party to this Convention may not invoke those Treaties with respect to another State Party to this Convention which is not a party to those Treaties.

Article 16

1. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Convention which is not settled by negotiation shall, at the request of one of them, be submitted to arbitration. If within six months from the date of the request for arbitration the parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in conformity with the Statute of the Court.

2. Each State may at the time of signature or ratification of this Convention or accession thereto declare that it does not consider itself bound by paragraph 1 of this article. The other States Parties shall not be bound by paragraph 1 of this article with respect to any State Party which has made such a reservation.

3. Any State Party which has made a reservation in accordance with paragraph 2 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 17

1. This Convention is open for signature by all States until 31 December 1980 at United Nations Headquarters in New York.

2. This Convention is subject to ratification. The instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. This Convention is open for accession by any State. The instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Artikel 15

Bestemmelserne i denne konvention berører ikke anvendelsen af de traktater om asyl, der på tidspunktet for denne konventions vedtagelse er gældende mellem de stater, der er deltagere i nævnte traktater; dog kan en stat, der er deltager i denne konvention, ikke påberåbe sig nævnte traktater over for en anden stat, der er deltager i denne konvention, men ikke er deltager i nævnte traktater.

Artikel 16

1. Enhver uoverensstemmelse mellem to eller flere kontraherende stater om fortolkningen eller anvendelsen af denne konvention, der ikke kan afgøres ved forhandling, skal efter en af disse staters anmodning henvises til voldgift. Såfremt der ikke inden for seks måneder fra datoen for anmodningen om voldgift kan opnås enighed mellem parterne om voldgiftsrettens sammensætning, kan enhver af parterne henvise tvisten til Den internationale Domstol ved en anmodning herom i overensstemmelse med domstolens statutter.

2. Enhver kontraherende stat kan ved undertegnelsen eller ratifikationen af denne konvention eller ved sin tiltrædelse af konventionen erklære, at den ikke anser sig for bundet af bestemmelsen i stk. 1. De øvrige kontraherende stater skal ikke være bundet af stk. 1 over for en kontraherende stat, der har taget et sådant forbehold.

3. Enhver kontraherende stat, der har taget forbehold i medfør af stk. 2, kan når som helst trække dette forbehold tilbage ved meddelelse herom til De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 17

1. Denne konvention står indtil den 31. december 1980 åben for undertegnelse for alle stater i De forenede Nationers hovedsæde i New York.

2. Denne konvention skal ratificeres. Ratifikationsinstrumenterne skal deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær.

3. Denne konvention står åben for tiltrædelse af enhver stat. Tiltrædelsesinstrumenterne skal deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær.

Article 18

1. This Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit of the twenty-second instrument of ratification or accession with the Secretary-General of the United Nations.

2. For each State ratifying or acceding to the Convention after the deposit of the twenty-second instrument of ratification or accession, the Convention shall enter into force on the thirtieth day after deposit by such State of its instrument of ratification or accession.

Article 19

1. Any State Party may denounce the Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations.

2. Denunciation shall take effect one year following the date on which notification is received by the Secretary-General of the United Nations.

Article 20

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations, who shall send certified copies thereof to all States.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized thereto by the respective Governments, have signed the Convention, opened for signature at New York on 18 December 1979.

Artikel 18

1. Denne konvention træder i kraft den 30. dag efter datoen for deponeringen af det 22. ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

2. For enhver stat, der ratificerer eller tiltræder konventionen efter deponeringen af det 22. ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument, træder konventionen i kraft den 30. dag efter, at den pågældende stat har deponeret sit ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 19

1. Enhver kontraherende stat kan opsig denne konvention ved skriftlig meddelelse herom til De forenede Nationers generalsekretær.

2. Opsigelsen får virkning et år efter den dato, på hvilken meddelelsen om opsigelsen modtages af De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 20

1. Originaleksemplaret af denne konvention, hvoraf den arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekst har samme gyldighed, skal deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær, der skal sende bekræftede kopier deraf til alle stater.

2. Til bekræftelse heraf har undertegnede, der har behørig fuldmagt dertil fra deres respektive regeringer, underskrevet denne konvention, der er åbnet for undertegnelse i New York den 18. december 1979.

Bilag 2

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 1

I borgerlig straffelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 527 af 1. november 1981 som ændret senest ved lov nr. 229 af 6. juni 1985, foretages følgende ændringer:

1. I § 8, stk. 1, ophæves nr. 5-8, og i stedet indsættes:

- »5) når handlingen er omfattet af mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning, eller
- 6) når udlevering af sigtede til retsforfølgning i et andet land afslås, og handlingen, for så vidt den er foretaget inden for folkeretlig anerkendt statsområde, er strafbar efter den dér gældende lovgivning, og den efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 1 år.«

2. § 8, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. I de under stk. 1, nr. 4-6, nævnte tilfælde afgør justitsministeren, om påtale skal finde sted.«

§ 8. Under dansk straffemyndighed hører endvidere handlinger, foretagne uden for den danske stat, uden hensyn til, hvor gerningsmanden hører hjemme,

- 1) når handlingen krænker den danske stats selvstændighed, sikkerhed, forfatning eller offentlige myndigheder, en embedspligt mod staten eller sådanne interesser, hvis retsbeskyttelse i den danske stat forudsætter en særlig tilknytning til denne,
- 2) når handlingen krænker en forpligtelse, som det ifølge lov påhviler gerningsmanden at iagttage i udlandet, eller en ham over for dansk fartøj påhvilende tjenesteplicht.
- 3) når en uden for folkeretlig anerkendt statsområde foretagen handling krænker

nogen, der har dansk indfødsret eller er bosat i den danske stat, og handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end hæfte,

- 4) når handlingen er omfattet af § 183 a. Påtalen kan tillige omfatte overtrædelser af §§ 237 og 244-248, som er begået i forbindelse med overtrædelsen af § 183 a,
- 5) når handlingen er omfattet af konventionen til bekæmpelse af ulovlige handlinger mod den civile luftfarts sikkerhed,
- 6) når handlingen er omfattet af konventionen om forebyggelse af og straf for forbrydelser mod internationalt beskyttede personer, herunder diplomatiske repræsentanter,
- 7) når handlingen er omfattet af den europæiske konvention om overførsel af retsforfølgning i straffesager og der i medfør af denne konvention er fremsat begæring om retsforfølgning her i landet.
- 8) når handlingen er omfattet af artikel 1 i den europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme.

Stk. 2. I det under nr. 3 nævnte tilfælde afgør rigsadvokaten, om påtale skal finde sted.

Stk. 3. I de under nr. 4, 5, 6 og 8 nævnte tilfælde afgør justitsministeren, om påtale skal finde sted.

3. I § 10 a, stk. 1, ændres ordene »lov om fuldbyrdelse af europæiske straffedomme eller« til: »den europæiske konvention om straffedømmes internationale retsvirkninger eller af«.

§ 10 a. En person, over for hvem der er afsagt en straffedom i den stat, hvor handlingen er begået, eller en dom, der er omfattet af lov om fuldbyrdelse af europæiske straffedomme eller lov om overførsel til andet land af retsforfølgning i straffesager, kan ikke

Bilag til f.t.l. vedr. straffeloven m.v.

strafforfølges her i landet for den samme handling, såfremt:

- 1) han er endeligt frifundet,
- 2) den idømte sanktion er fuldbyrdet, er under fuldbyrdelse eller er bortfaldet efter domslandets regler, eller
- 3) han er fundet skyldig, uden at der er fastsat nogen sanktion.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 gælder ikke:

- a) handlinger, der falder ind under § 6, stk. 1, eller
- b) de i § 8, stk. 1, nr. 1, nævnte handlinger, medmindre strafforfølgning i domslandet er sket efter anmodning af den danske anklagemyndighed.

§ 2

I lov nr. 214 af 31. maj 1963 om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m.v. foretages følgende ændringer:

1. I § 1 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Det samme gælder »viten«, om hvilke der i Finland eller Sverige er truffet afgørelse om fuldbyrdelse, og som

- 1) er pålagt parter eller andre under en retsag (»rättegångsviten«),
- 2) i Finland er pålagt af marknadsdomstolen eller efter anke af marknadsdomstolens afgørelse af højesteret, eller
- 3) i Sverige er pålagt af konsumentombuds-

manden, næringsfrihedsombudsmanden eller marknadsdomstolen.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

2. I § 1, stk. 2, som bliver § 1, stk. 3, ændres ordene »Det samme gælder afgørelse om« til: »Det samme gælder endvidere afgørelse om«.

§ 1. Bødestraf, som er pålagt i Finland, Island, Norge eller Sverige, kan fuldbyrdes her i landet.

Stk. 2. Det samme gælder afgørelse om

- 1) konfiskation.
- 2) sagsomkostninger i straffesager, herunder private straffesager.
- 3) beslaglæggelse af en sigtets gods til sikring af bøde, konfiskation, erstatning, godtgørelse eller sagsomkostninger.

§ 3

I § 3, stk. 2, i lov nr. 252 af 12. juni 1975 om overførsel til andet land af retsforfølgning i straffesager ændres »§ 8, stk. 1, nr. 7,« til: »§ 8, stk. 1, nr. 5,«.

§ 3. I det omfang konventionen ikke indeholder modstående regler, gælder retsplejelovens regler om straffesagers behandling.

Stk. 2. Når en fremmed stat tilkendegiver, at den agter at fremsætte anmodning om retsforfølgning, og danske domstole alene er kompetente til at behandle sagen efter straffelovens § 8, stk. 1, nr. 7, kan den sigtede anholdes og fængsles i overensstemmelse med reglerne i konventionens art. 27-29.